

„30 de ani de teatru englez“

este titlul interesantului studiu semnat de Patrizia Monaco și Gianni Poli, apărut la Milano. Este o adevărată istorie a teatrului englez din 1945 pînă aproape de zilele noastre. Volumul, prezentat în cadrul colecției „Il timone“ a Editurii Pan, a fost precedat de „30 de ani de teatru francez“ de Ugo Ronfani.

Concursul „Luigi Pirandello“

A III-a ediție a Concursului „Luigi Pirandello“, pentru piese într-un act, organizat la Agrigento, se va încheia la 9 decembrie a.c., cînd se va atribui premiul pentru cea mai bună creație teatrală. Cu acest prilej va avea loc și cel de-al V-lea Congres de studii pirandelliene, cu tema „Luigi Pirandello și teatrul“.

Peter Brook: alergie la reconstituiri

Mult celebrul — dar mult mai stabil și mult mai credincios, decît alții, teatrului pe care îl conduce și în care lucrează — Peter Brook a început, în iulie, la Festivalul de la Saintes, repetițiile publice cu Măsură pentru măsură, a cărei premieră va avea loc, la 20 octombrie (de observat, precizia cu care se anunță premierele), la teatrul parizian „Bouffes du Nord“. Cu această ocazie, el își amintește că a mai pus în scenă această dramă, la Stratford, exact acum douăzeci și cinci de ani, cu John Gielgud în rolul principal. „Mi amintesc de fiecare

îmănunt al unui spectacol, dar aș simți o adevărată alergie să-l reconstitui așa cum a fost. M-am schimbat, s-au schimbat și împrejurările“. Apoi, trecînd de la această simplă constatare, spre adevăruri mai generale: „Trebuie să admitem ideea că o operă dramatică poate să dureze timp de secole. Modul de interpretare este, în schimb, provizoriu, valabil cel mult timp de trei sau patru stagioni. Credința într-o tradiție a interpretării este o eroare fundamentală. Există, desigur, o tradiție interioară, demnă de stimă, care trebuie urmată; însă ea se limitează la fidelitatea față de gîndirea autorului. Dar orice tradiție exterioară este dăunătoare: modul de a povesti și de a vizualiza se modifică fără încetare. În această privință, doi factori joacă un rol esențial: epoca și locul reprezentării“.

Venind din partea acestui papă al regiei contemporane care este Peter Brook, poate că aceste reflecții ar merita oarecăr de atenție din partea multor regizori și critici de pretutindeni, deci și de la noi.

Almanahul scenei poloneze

Sub redacția lui K. A. Wy-sinski, într-un tiraj de 500 de exemplare, a apărut „Almanahul scenei poloneze 1975/76“ editat de Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe din Varșovia. Este al 17-lea volum, important material documentar privind activitatea scenelor profesionale dramatice, muzicale și de păpuși din Polonia. În afara repertoriului diferitelor ansambluri teatrale, a distribuției, a numărului de reprezentații și a frecvenței acestora, almanahul notează

sesiunile științifice, conferințele și congresele, festivalurile și concursurile naționale, turneele în străinătate și activitățile teatrale în alte țări, ale creatorilor polonezi. Un loc important este acordat activității didactice a celor trei institute de învățămînt artistic din Varșovia, Cracovia și Lodz. Ultimul capitol este consacrat autorilor polonezi și străini cu prezența cea mai mare în repertoriu, pieselor cu cea mai mare afinență de public. Almanahul cuprinde și un index de autori ai pieselor dramatice, muzicale și de păpuși.

Noul teatru spaniol

La Madrid (Editura Villar, 1977) a apărut volumul „Nuevo teatro spañol: una alternativa social“ („Noul teatru spaniol: o alternativă socială“), semnat de Alberto Miralles, profund cunoscător al mișcării teatrale din țara sa. Se apreciază că această lucrare este o inteligentă valorificare a noilor tendințe, contrapunind curajos noua orientare a autorilor, celei a așa-ziselor autori „realiști“, pe care-i califică drept „omogeniști“ și „exclusiviști“. Volumul este scris cu vîdită intenție polemică și va isca, de bună seamă, vii discuții.

„Tramoya“

Un eveniment important al activității teatrale din Mexic îl constituie apariția unei noi reviste de teatru (trimestrială), intitulată „Tramoya“. Revista, al cărei director este prestigiosul dramaturg Emilio Carballido, este editată sub egida Institutului de Teatru și Cinematografie al Universității din Veracruz.

„Fetița cu chibrituri“ — balet

La Pekin au început, cu un succes deosebit, reprezentațiile unui balet original din punct de vedere coregrafic și muzical, creație a realizatorilor chinezi, după povestirea lui Andersen, Fetița cu chibrituri. Compozitorii au folosit ca teme cîntece din folclorul scandinav, iar autorii decorurilor și costumelor au studiat pentru spectacol arhitectura daneză din secolul trecut, precum și moda epocii. Dansatorii sînt absolvenți sau elevi ai prestigioasei școli de dans din Pekin.

Hiperteatralizarea

După recenta montare a Fetei căpitanului (La hija del capitán), regizorul spaniol Manuel Collado s-a oprit din nou la un text aparținînd marelui scriitor spaniol Ramón del Valle-Inclán. Este vorba de Las galas del difunto (Galele defunctului), punere în scenă ce are la bază nuvela dialogată scrisă în 1926. Spectacolul se înscrie în stilul teatrului esperpentico (diviziune a esperpentismului — variantă spaniolă a naturalismului lui Zola —, inventat de Valle-Inclán), caracterizîndu-se prin ceea ce s-a numit „hiperteatralizare“, punctată de lungi momente de tăcere. Într-o recentă carte asupra lui Valle-Inclán, Manuel Bermejo consideră că piesa reprezintă un virulent atac împotriva lui Primo de Rivera, dictator spaniol de la începutul secolului nostru.

Cronica semnată de cunoscutul Fernando Lázaro Carreter (membru al Acade-

miei Regale Spaniole) apreciază regia lui Manuel Collado, scenografia și costumele (Claudio Segovia și Hector Orezzoli), ca și jocul actorilor.

„Unchiul Vanea“ la Roma

De un deosebit succes se bucură la Roma Unchiul Vanea de Cehov, pus în scenă de Giancarlo Sepe, la Teatrul „La Comunità“. Textul, adaptat și prescurtat, este foarte bine servit de scenografia semnată de Umberto Bertacca, considerată de presa italiană drept una dintre cele mai originale din ultimii ani.

Eschil și Euripide la Siracuză

La cel de-al 25-lea ciclu de spectacole clasice ce a avut loc între 1 și 25 iunie a.c. la Siracusa, au fost prezentate Choeforele de Eschil și Elena de Euripide, aceasta din urmă, încă ne jucată pe vreo scenă italiană. În cadrul acestui ciclu, care se desfășoară o dată la doi ani, vor fi organizate și conferințe și dezbateri în legătură cu teatrul clasic.

Strindberg în interpretarea lui Ingmar Bergman

Cunoscutul regizor de film suedez Ingmar Bergman a pus în scenă, la München, piesa lui Strindberg Fantasmagorie, într-o nouă concepție regizorală, în care predomină elementele realiste. El a vrut să sublinieze, înainte de toate, monotonia vie-

ții cotidiene, nedreptatea socială și racilele societății burgheze.

Integrare, cooperare și prezentare

Comitetul organizatoric al Întîlnirii internaționale a teatrului și artei deschise din Wrocław, al cărui birou de organizare este Centrul teatrului deschis „Kalambur“ din Wrocław, pregătește întîlnirea internațională de artă care se va desfășura între 21 septembrie și 8 octombrie, cu participarea teatrelor, a poezilor, pictorilor, muzicienilor, cineaștilor și fotografilor. Manifestarea va avea trei secțiuni: Integrare, Cooperare și Prezentare. Organizatorii prevăd participarea a circa 300 de persoane.

„Acting Therapy“

„Acting Therapy“ se întîlnește o dată la doi ani, în calitate de activitate-stagiu la Institutul „Laboratorium“ din Wrocław. Această activitate este tratată ca un proces deschis al dezvoltării psihofizice generale a omului (nu numai a actorului) și la ea participă numeroși actori din diferite țări. În 1976, în calitate de observatori, au participat cineaști francezi de la societatea de filme „Cinopsis“, care au realizat un film cu durată de o oră, înregistrînd pe peliculă formele „Acting Therapy“. Filmul poate fi considerat ca o exemplificare a tehnicilor de asimilare a plasticității corporale, a manifestărilor teatrale născute din acțiunile comune spontane ale grupurilor umane. Pelicula va fi prezentată în Polonia și în numeroase centre teatrale din străinătate.

„Film — színház — muzsika”

Săptăminalul maghiar „Film-színház-muzsika”^{se} adresează, deopotrivă, oamenilor de artă și spectatorilor de teatru și operă, cineaților, amatorilor de concerte și telespectatorilor. Revista este bogat ilustrată și cuprinde scurte prezentări ale spectacolelor în premieră, relatări despre munca de pregătire a viitoarelor montări, note, reportaje, interviuri cu vedete de teatru și film.

Ultimele trei numere sosite la redacție (24—26/1978) au apărut după încheierea sta-

giunii. Prilej pentru ample reportaje despre stagiunea estivală, despre reprezentații în aer liber: sint puse în valoare prin fotografii, vechi clădiri, piețe, monumente de artă care alcătuiesc decoriile naturale ale acestora. Repertoriul este extrem de divers: astfel, la Gyula se prezintă un spectacol inspirat de balada Soția zidarului Kelemen, apropiată de motivul baladei lui Manole.

Rubricile fixe, de real interes pentru cititori (răspunsuri la scrisori adresate redacției, noutăți muzicale, premierele săptămânii, calendarul evenimentelor artistice din țară, știri de pe alte meridiane, recenzii de cărți și reviste de specialitate, programele de radio și tele-

viziune, agenda culturală a Budapestei) își păstrează continuitatea, adaptându-se spiritului de destindere al vacanțelor. Marianne Gach realizează o serie de interviuri spirituale, dintre care cităm cele cu actorul Jenő Bacsay și cu András Mihály, noul director al Operei din Budapesta. De asemenea, sint prezentate colective artistice din străinătate care întreprind, în cursul verii, turnee în diverse localități din Ungaria (printre care Opera-Studio din Moscova).

Nu lipsește, însă, un documentat bilanț al stagiunii încheiate, în cadrul căruia sint analizate meritele și scăderile unor spectacole importante ale scenelor maghiare.

CRONICĂ INVERSĂ

Treisprezece întrebări

De obicei, cronicile dintr-o revistă teatrală sint scrise din unghiul sălii, după delectarea (sau invers) pe care o produce cronicarului un spectacol.

Spațiul acesta, tipărit, pe care mi l-a acordat cu multă bunăvoință revista „Teatrul”, își propune găsirea unui loc de observație și meditație care să se afle dincolo de freamătul sălii, undeva în freamătul vieții teatrale. Pentru că, trebuie să recunoaștem, ea există, pompind mult singe proaspăt în cultura românească.

Neavînd intenții teoretizante, trec direct la subiect. Iar subiectul de azi este compus din cîteva întrebări care vor sta la baza următoarelor „cronici inverse”. Îndrăznesc să fac apel la dumneavoastră, stimați cititori, un apel la colaborare: dacă aveți răspunsuri la aceste întrebări, sinteti rugați să trimiteți scrisorile pe adresa redacției.

Opiniilor exprimate, li se va acorda toată considerația cuvenită și vor fi citate cu toată obiectivitatea, chiar dacă nu vor fi conforme cu cele ale subsemnatului. Așa este corect, într-un climat de discuție și de dezbatere.

Închei aici acest A.S. (*Ante scriptum*). Dacă este posibilă existența P.S.-ului, nu cred a face vreo greșeală prin această denumire) și îmi permit să trec la acele întrebări ce mă frământă mult și care s-au acumulat în toți acești ani pe care mi i-am petrecut ca observator fără părtinire al vieții teatrale.

Așadar:

● Unde sint fostele speranțe, actori și regizori, care au strălucit, la un moment dat, pe firmamentul teatral, dispărînd apoi în neantul unor roluri și montări oarecare? N-au avut, oare, destul izvor de lumină? Le-a fost cumva stinsă această lumină, de către alții?

● Își cunosc bine teatrele publice? S-au făcut încercări sociologice de a da o definiție acestui public, și definiții care să meargă dincolo de biletul cumpărat?

● Cine îi pregătește pe „oamenii din culise”?

● Ce este asistența de regie? Un loc pe schemă? Un mijloc de a învăța? Al cui asistent este asistentul?

● Cum se explică longevitatea „fenomenului” Piața Neamț, în ce constă „secreta” acelor energii care fac ca acest teatru să ocupe, de-atîta ani, un loc de frunte în cultura teatrală românească?

● „Noi venim, voi plecați, ei privesc”, aceasta ar fi, într-o definiție insolită, turneul. Dar cum se desfașoară turneele, sint ele totdeauna o re-premieră?

● Ce a adus ecranul (mare ori mic) teatrului? Știm că teatrul românesc a dat cinematograful și televiziunii pe Măria-Sa Actorul. Dar vice-versa?

Acestea au fost întrebările. Grele, ușoare, dar întrebări. De obicei, nu întrebările sint grele, răspunsurile sint greu de dat.

Așteptăm cu plăcere și cu emoție scrisorile cu răspunsurile de la care vom porni viitoarele „cronici inverse”.

Alexandru Stark